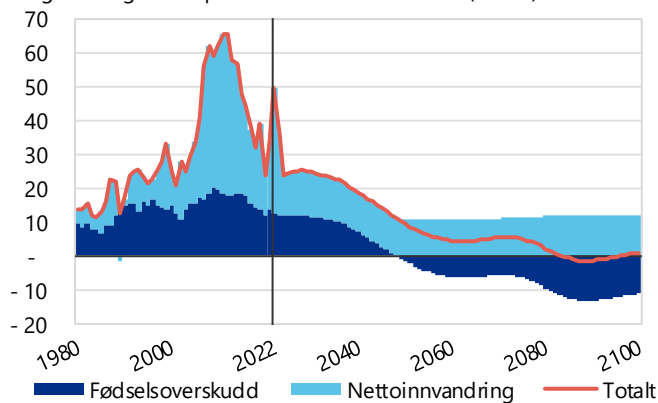

Onsdag legger Statistisk sentralbyrå frem nye **befolkningsfremskrivinger for perioden 2024–2100**. Disse legges frem hvert annet år og fremskriver befolkningens størrelse og sammensetning under ulike forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, og inn- og utvandring. Størrelsen og sammensetningen av befolkningen har stor betydning for et lands fremtidige utvikling. Den demografiske utviklingen påvirker alt fra behovet for jordmødre og sykehjemsplasser, til størrelsen på arbeidskraftreservene. Fremskrivningenes hovedalternativ (MMM), som er det nærmeste en kommer en befolkningsprognose, legger til grunn middels fruktbarhet, middels levealder og middels innvandring. I MMM-alternativet fra 2022 anslo SSB en aldrende og sakterevoksende befolkning, jf. figuren under. Det er lite som tyder på at de nye fremskrivningene vil gi andre hovedresultater. Siden 2022 har imidlertid innvandringen vært høyere enn forventet, i hovedsak grunnet de over 70 000 ukrainske flyktningene som kom til Norge i 2022 og 2023. Sett samlet har nettoinnvandringen de to siste årene vært nesten 50 000 høyere enn i hovedalternativet fra 2022. Samtidig har fødselstallene vært lave de siste par årene.

Norge: Befolkning

Årlig endring i 1 000 personer. Hovedalternativet (MMM)

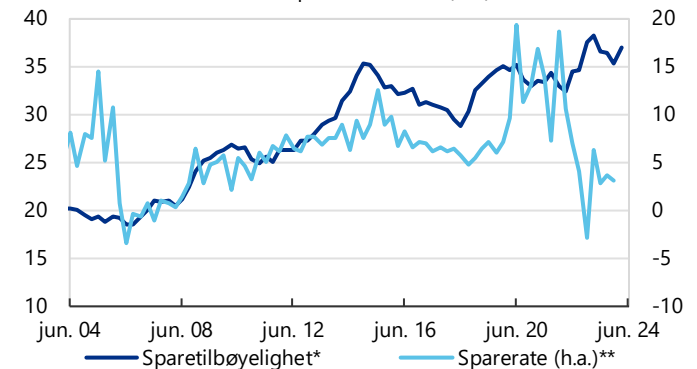
Kilde: Statistisk sentralbyrå, Befolkningsfremskrivinger 2022 / NHO

Samme dag publiseres også **kapital- og inntektsregnskapet for første kvartal**, der utviklingen i husholdningenes sparing er særlig interessant. Under pandemien økte husholdningenes sparing fordi det var mindre å bruke penger på. De siste årene har husholdningene kunnet tære på disse sparereservene, som har bidratt til å holde etterspørselen oppe tross inflasjon og renteoppgang. Mens husholdningene i gjennomsnitt sparte 7 prosent av disponibel inntekt i perioden 2010–2019, sparte de bare 4 prosent i fjor. Det tyder på at husholdningene graver dypere i lommene enn før for å holde forbruket oppe. Like fullt falt forbruket 0,7 prosent i fjor. Den svake utviklingen har fortsatt inn i 2024, og i første kvartal var husholdningenes forbruk 0,7 prosent lavere enn kvartalet forut. Utsikter til real-lønnsvekst, lavere renter og fortsatt høy sysselsetting ventes å løfte den realdisponible inntekten i år. Det vil øke forbruket, alt annet like. Samtidig kan forbruket holdes tilbake av tilsynelatende høy sparetilbøyelighet. I Finans Norges Forventningsbarometer for andre

kvartal svarte 38 prosent av husholdningene at de ville spare eller nedbetale lån dersom økonomien ble bedre, jf. figuren under. I tillegg til forsiktighetssparing, har trolig økt gjeld og høyere renter bidratt til den økte sparetilbøyeligheten. Riktignok har sammenhengen mellom sparetilbøyelighet og faktisk sparing blitt svakere de siste årene, trolig som følge av høy sparing under pandemien. Uansett, gir husholdningenes forbruks- og spareplaner en pekepinn på etterspørselsutviklingen i økonomien.

Sparetilbøyelighet og sparerate

Prosent av svar. Prosent av disponibel inntekt (h.a.)

*Sum av husholdninger som oppgir at de vil spare og nedbetale lån; gj.snitt siste 4 kvartaler.

**Sesongjustert rate.

Kilde: LSEG Datastream / Finans Norge / Statistisk sentralbyrå / NHO

Torsdag annonseres **rentebeslutningen fra Den europeiske sentralbanken (ESB)**. Vi venter at innskuddsrenten senkes fra 4 til 3¾ prosent, som følge av lavere prisvekst og svak aktivitetsutvikling i eurosonen. BNP-veksten i eurosonen var i fjor 0,4 prosent og konsensus venter om lag samme vekstrate i år. Samtidig har konsumprisveksten fortsatt å avta, og var i april 2,4 prosent år/år. Sentralbankens kommunikasjon og signaler om rentebanen vil også være interessant å følge. Særlig i lys av at indikatoren for fremforhandlet lønnsvekst i første kvartal viste at lønnsveksten i eurosonen var noe sterkere enn ventet på forhånd. Høy lønnsvekst kan veltes over i utsalgsprisene og gjøre prisveksten mer gjenstridig. Andre indikatorer på lønnsvekst i eurosonen, bl.a. lønnsvekst basert på utlyste stillinger, peker imidlertid i retning av at lønnspresset avtar. Det er et viktig premiss for ytterligere rentekutt fra ESB. Vi venter at ESB vil senke styringsrenten ytterligere to ganger i løpet av året, til 3¼ prosent.

Bård Ola Tjønneland

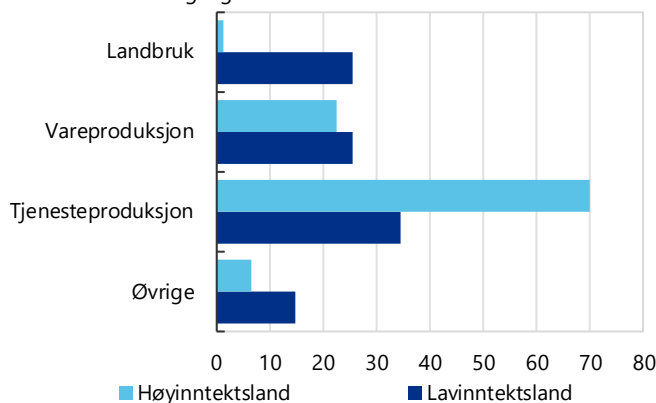
Kalender	Sist	Nå	
Man 0830	SWE: PMI Industri, mai	51,4	
Man 1000	NOR: DNB PMI, mai	52,4	
Man 1600	USA: ISM Industri-PMI, mai	49,2	49,6
Ons 0800	NOR: KNRI,24Q1 (sparerate, ses.just)	3,1%	
Ons 0800	NOR: Befolkningsfremskrivinger		
Ons 1100	ØMU: Produsentprisindeks, apr (å/å)	-7,8%	-5,1%
Ons 1100	NOR: Boligpriser, mai (m/m, ses.just)	0,7%	
Tor 0800	NOR: Omsetning, tjenester, apr (m/m)	3,9%	
Tor 1415	ØMU: Rentebeslutning (innskudd)	4,0%	3,75%
Fre 0800	NOR: Industriproduksjon, apr (m/m)	5,4%	
Fre 1000	NOR: NHO medlemsundersøkelse jun		
Fre 1430	USA: Non-farm payrolls, mai	175K	190K
Fre 1430	USA: Arbeidsledighet, mai	3,9%	3,9%
Tor-Søn	Europaparlamentsvalg		

I kvartalsrapporten *Økonomisk overblikk 2/2024*, som legges frem 12. juni, skriver vi en dybdeanalyse om klimaendringer og makroøkonomiske konsekvenser. Konsekvenser av klimaendringer er merkbare allerede, og fremover kan klimaendringer gi økonomiske virkninger gjennom en rekke kanaler. Økt hyppighet av ekstremhendelser fører til økte skadepkostnader og risiko for brudd på viktig infrastruktur. Ekstremhendelser gir nye forsikringsbehov. Mer gradvise endringer der varme, nedbør, havnivå og naturressurstilgang endres kan påvirke både landbruks-, industri- og tjenesteproduksjon. Tilpasning til klimaendringer medfører både behov for økte investeringer og endringer av drift, men kan samtidig også gi nye muligheter for produksjon ettersom vær og naturressurser endres.

Klimaendringer gir ulik eksponering for økt varme og hetebølger globalt. Dette medfører ulike regionale virkninger for fysiske arbeidsforhold, som igjen innebærer at arbeidstimer og produktivitet i ulike områder eksponeres ulikt for klimaendringer. Økt temperatur påvirker spesielt utendørs arbeid. I områder med høy varme blir det færre timer det er mulig å jobbe utendørs, og den økte varmen gjør jobben mer krevende. Særlig landbruk, men også bygg og anlegg, vil derfor kunne bli negativt påvirket gjennom både reduserte muligheter for å jobbe og lavere produktivitet. Mange av de landene rundt ekvator som er mest utsatt for økt varme er også lavinntektsland, og har en relativt høy andel av verdiskapingen i landbrukssektoren, jf. figuren under. Høyinntektsland generelt er både mindre varmeutsatt og har svært liten andel av verdiskapingen i landbruket.

Høy- & lavinntektsland: Næringsfordeling

Prosent av BNP. Årgang: 2022

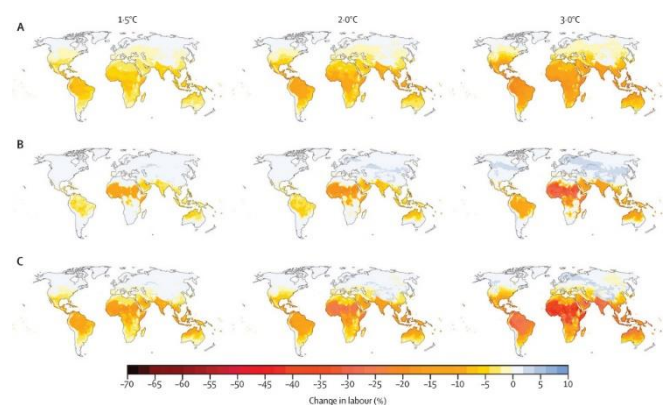

Kilde: LSEG Datastream / Verdensbanken / NHO

For å si noe om hva virkningene av fremtidige klimaendringer kan bli er det gjort noen estimeringer av basert på endringer i historiske temperaturer på arbeidstimer og produktivitet. International Labour Organization (ILO)¹ fant i en analyse fra 2019 at 1,3 graders oppvarming, sammenlignet med førindustriell tid, i 2030 vil føre til et fall i arbeidstimer globalt på 2,2 prosent

sammenlignet med 1995-nivå, men med store regionale ettersom hvor varmeutsatte områdene er. Dasgupta et al. (2021)² finner også tydelige regionale effekter der ulike temperaturøkninger gir stort fall i både arbeidstimer og produktivitet i utsatte områder ved høy grad av oppvarming, jf. kart under. Endringen er målt mot perioden 1986-2005. De globale studiene indikerer at det blir forskjeller også innad i Europa. Dette understøttes av andre studier om virkning på utførte arbeidstimer i Europa isolert sett. Landene rundt Middelhavet er utsatt, mens Nord-Europa, inkludert Norge, kan få flere utførte arbeidstimer og økt produktivitet.

Figur: Estimert virkning av 1,5 grader, 2 grader og 3 graders oppvarming på antall arbeidstimer (A), arbeidsproduktivitet (B) og timer og produktivitet kombinert (C)

Som med mange andre konsekvenser av klimaendringer slår dermed virkninger på arbeidstilbud veldig ulikt ut globalt. Hvor eksponert et land er, kommer an på både hvor høy varmen blir, næringsstruktur og evne til å investere i tilpasningstiltak og flytte ressurser mellom næringer. Siden mange av landene som både er mest varmeutsatt og har stor grad av sysselsetting i utsatte sektorer er lavinntektsland har disse mindre ressurser og muligheter til tilpasning. Allerede sårbare områder blir dermed enda mer sårbare, både fysisk og økonomisk, som følge av klimaendringer.

Nina Lillelien

Område samfunnsøkonomi

E-post	Ansvar	Mobil
oystein.dorum@nho.no	Sjeføkonom	907 88 762
eirik.ese@nho.no	Norsk økonomi	416 77 620
nina.lillelien@nho.no	Energi/klima	930 23 098
torill.lodemel@nho.no	Arbeidsmarked, lønn	924 25 850
hallvard.morck@nho.no	Norsk økonomi	970 75 067
espen.skretting@nho.no	Norsk økonomi	957 81 985
victoria.sparrman@nho.no	Norsk økonomi, arb.marked	924 92 461
bard.ola.tjonneland@nho.no	Internasjonal økonomi	930 22 705

[Tidligere utgaver av NHOs Ukeblikk finnes her](#)

¹ ILO (2019): Working on a warmer planet. The impact of heat stress on labour productivity and decent work.

² Dasgupta et al (2021): Effects of climate change on combined labour productivity and supply: and empirical, multi-model study. The Lancet Planetary Health, Volume 5, Issue 7, July 2021